

Pridplata na cilu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
 Za Srbiju 80, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakovećna predmeta molimo na uredništvo upućiti.
 Neprikladna neprimamo.

God. I. U Kalači

U Sridu 28. Rujna 1870.

Broj 29.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polju dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broju predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata neprikidno primati na cilu godinu kojaće se radi sravnjenja sa civilnom — koncem Prosinca dovršiti — cina dosadanja na 1/4 75 nov. na 1/2 1 f. 50 nov., na cilu godinu 3 f. a. vr. koji sad na pol godine plati — ili je već početkom na cilu izplatio — suvišak će se u došastju uračunati. Uredništvo.

Braći Magjarima.

„Sine ira et studio.“
 Bez jida i strasti.

Opstanak je glavno pitanje za svaki narod, kao god i za pojedinog čovika.

To je osnova svemu, prid tim „životnim pitanjem“ stupa sve na stranu; i tek kad je ovo pitanje riješeno, kad je opstanak obezbidjen, može biti razgovara o drugom čemu.

Ovo je tako očevidna istina, da je čisto nebi ni spominjati tribalo, kad nebi vidili, kako i dan danas, i sami državnici sa istim se lakomisleno titraju, kako slipo protiv istoga griše!

Ozbiljnijeg pitanja dakle od ovog nema, i isto je sa najnovijih događajah, kojih je pozornica Europa, stupilo sa užasnom ozbiljnošću prid sve manje narode, kojih je opstanak nuz ovake ogromne državne aglomeracije (nagomiljanja) koje se evo stvaraju, postao više nego problematičan (sumnjiv), kojih je propast sigurna,

ako u medjusobnoj svezi ne tražu spasa protiv tih nagomiljanja, koji ćeđu se kao lavina za kratko vreme na njih da survaju!

Medju take male narode spadaju i Magjari, i mi ponajviše stoga upravljamo ovo nekoliko riči na njih, jer smo im iskreni prijatelji, i jer je u njih još danas moć da tu opasnost u koliko je moguće otklone — da u tisnoj, iskrenoj i bratskoj svezi sa manjim narodima, koji ih opkružuju i kojima ista ta opasnost grozi, tražu spasa za sebe i za njih.

Te ogromne aglomeracije — ta glavna opasnost za opstanak Magjarah je: Pangermanizam (ujedinjenje svih Nimacah) i Panslavizam (ujedinjenje svih Slavenah.)

Ono prvo je evo na putu da se ostvari, i o tome još danas sumnjati, zato se ište više nego samo politična najivnost — a ovo će ju drugo, ne za dugo, pokušati, da ostvare, o čemu ako još kogod sumnja, a ono neka baci pogled u ruske važnije listove, koji se ove već sada ozbiljno sa istim pitanjem bave. Šta više mi idemo još dalje i velimo: da ujedinjenje germanske rase, mora izazvati i ujedinjenje slavenske rase, kao što evo počimlje već sada, izazivati, i ujedinjenje romanske rase, za kojim je uzalud, kraj sve svoje sile, Napoleon težio, i koje se evo iz usta Žil Favera, ministra spoljašnjih dilah republike francuske, otvoreno naglašuje.

Ostvarenje Pangermanizma ili Panslavisma, koje evo danas hoće da pristane biti utopijom, smrt je za Magjare, ako ih nepripravne nadje, jer stakim strašnim

silama vojevanja a i pogadjanja za narod od nekoliko milijona nema, s tim manje, što ostvarenje jednoga ili drugoga, Magjare će na putu svome kao smetanje naći.

Pitanje je dakle sta Magjarima činiti valja — koga da se drže, da pogibelji toj odolju.

Za ozbiljne prilike iziskuju se i ozbiljna sredstva. Tu ne hasnu palijativi — diplomatske dositke i zakrpe; nego politika, koja trizveno računa sa postojećim faktorima — na stranu baca trenutni dobitak i težnju za kratkim gospodarenjem, koje životom i slobodom posli platiti-valja — koja ne živi s' jednom riči od dana na dan; nego politika, koju kreću uzvišeni motivi: opšte slobode, bratsva i pravde; politika, koja teži sa svom snagom za opstankom naroda i koja vedrim okom gleda u opasnu budućnost.

Krajnje je vrijeme za oto — još malo samovarke, pa je kasno!

Da bi pitanje gornje valjano riješili, treba da računamo sa budućnosti, kojoj Europa na susrit ide, jer ako iko to narod, koji vikovima treba da živi, sa istom računati mora. Računajmo sa istom na osnovu istorijskog iskustva i zakona prirodnog razvitka ljudskog — na osnovu zdravi i razumni pokretača, koji danas tako silno preobrazuju državnu formu Europe, i učiniše, kao isto general Klapka veli: „da se stara zgrada Europe počne rušiti.“

Dva su glavna činitelja, koji danas Europom drmajuju, staro ruše a novo stvaraju, a to su: načelo narodnosti i težnja za slobodom. I ono prvo po prevozhodstvu po onoj istinitoj izrici, „da se izgubljena sloboda izvojevati daje, al jednom izgubljena narodnost — nikad pa nikada!“

Da ta dva načela ne postoje samo u teoriji, za oto nam svidioči, što se slobode tiče priobražaj cile Europe od prve francuske revolucije amo, i ne spominjući Ameriku, koja nam lip primer daje, kako se sloboda i u državnom organizmu, kraj svih mlogostručnih narodnosti, proizvedene promine za ovo desetinu godina, koje su tako silna u svom dilanju, da se ne samo sa onim miriti može, što je sloboda proizvela, nego ju je još, s' obzirom na kratkoću vremena, i nadmašilo.

Onoga je prvoga dilo: napridak ljudstva u slobodi na političnom, prosvitnom i društvenom polju — pod legitimiteta i historičnog prava — težnja za decentralizacijom — preobražaj absolutnih država u ustavne, u posljednje vrijeme u republike; ovoga drugoga: težnja naroda jednog i istog da i u državnom obliku cilinu pridstavlja, stvorila je ujedinjenu Italiju, i evo baš sada hoće da stvori u sreću Europe silu, koja sa prvim gigantskim korakom, koji s' jedinjenju svome učini, pogazi prvu militarnu državu ovoga svita — sruši silnoga despota — ubezeknu i zastraši svu Europu!

Dakle sa otima faktorima, sa slobodom i načelom narodnosti treba svaki narod, a osobito manji narodi,

kao što je magjarski, da računa, i da traži „modus vivendi,“ t. j. način, pod kojim bi uslovijama mogao svoj opstanak sa istim činiteljima u saglasije dovesti, jer njima se opirati bilo bi za tako slabe narode ne samo drskost i ludilo, nego — grih i samoubistvo!

I ipak se hoće Magjari ili bolje reći magjarska vlada sa otim faktorima da bori — cio njen javan rad je u opreci često sa slobodom i vazdan sa načelom narodnosti!

Ni je-li to grih — ni je-li to samoubistvo?

Tim putem nedase glavno pitanje za svaki narod, pitanje opstanka riješiti, jer je to put „griha i samoubistva,“ valja drugim putem poći, putem „slobode, bratstva i pravde,“ i na tom putu uvireni smo tvrdo kraj svih ogromnih aglomeracija, kojima nov državni sklop Europe sa ispolinskim korakom na susrit ide, da je ipak opstanak manjih naroda izvan te aglomeracije, osobito u današnjoj Magjarskoj i balkanskom poluostrovu mogućan, i to iz razloga, koje ćemo dalje navesti.

Un vieux Bunjevac.

DOMAĆI POSLOVI.

Približa je se izložba mlični proizvodah na dneve od 3—12 studena u Pešti na Köztelku naredjena, radi toga se gazdalučko obćinstvo domorodskom počastju opominje: da svoje nadležne prijave najkasnie do 20. Listopada na zemaljsko — gazdalučko tajništvo upute (Pešta Úllői sokak br. 12.).

Na izložbu slideće stvari mogu se pripraviti. I. Mliko, friško, i održano u naravnom ili sgusnitom stanju — za ohlađenje i odaslanje mlika služeće sude, kravljaje, maslo — (butter) friško, održano — napole i sa svim osoljeno, skorupljenja škipići, zdile i stapovi. Sirac šajt i sir kravećii, čvrst i mehkan mirodni sirac, ovčii šajt, i sir, čvrst i mehkan, sprave za stvaranje šajta.

II. Konaplja u stabaljskom stanju — simenjača, i cvatna, konapljeno zrno, uredjena konaplja, u svakom stanju uredjenja, n. p. nabijena, iztrvena, grebenana, uperjana, naravno i tvarnički kvašena, opredena, otkana al neubiljena. Svako jaka orudja i strojevi na uredjenje konaplje upotribljeni n. p. stupice, trlice, gvozdenka grebene, i perajice.

Slideće zemaljske nagrade su po ministarstvu poljedilstva naminjene: na šajt, sir i mlične proizvode 129 komadi dukatah, a na konapljene 1000 fr. vrhu toga — za uredjenje konaplje naminjene strojeve, zlatne, srebrne, i tučne gazdalučke kolajne.

Naputkom — za izložbu pripravljenim — zvanie tajništva spremno je svakom — ko po želji služiti.

Pešta dne 7. Rujna 1870.

Po nalogi načelničkoj
Stjepan Morocz,
zadružni tajnik.

Ugarski Sabor.

Kako vidismo skrajni bi želili: da sabor ugarski začme svoje jesenje sjednice, pozivauć se na 162. §. poslovnika, koji naredjuje: da ako 20 poslanika želju zasi-

danja izjave: Predsjednik je dužan Sabor sazvati. No sad u „Pest. Ll.“ štiamo: da je g. Pava Šomšić predsjednik g. g. Andrassyja i Deaka zapitao: šta bi u ovom slučaju imo činiti, i od g. Andrassyje ministara odgovor dobio: da se ovaj §. po svojoj naravi nemože van kruga saborskog iztežati, i poklem znamo daje ovaj odgodjen, na prisutni slučaj povlačiti. Al nama se tako čini: da sabor baš radi toga nije redovno odgodjen, već samo je zasjedanje ukinjeno: da se u ovo opasno vrime svaki čas — ako okolnosti iziskavali ladu sastati može.

I pošto su sjednice odlukom istog sabora ukinjene, moguse po predsjedniku opet otvoriti, što naravno nemože samo od njegove osobene volje zavisiti, jel bi moglo biti, da ji on u sporazumljenju s ministarstvom ni za pol godine nebi ponovio. Poslovnik dakle nalaže predsjedniku dužnost, i osigurava poslanikom pravo — onu dakle ako predsjednik nebi vršio — i ovo bi povridio.

KUĆNI POSLOVI.

U Zomboru 18. Ruj. Ranjenim srcem pišem vam o našoj mladeži. U novinama sam štijo kakvesu služavke, a jos su gorje naše vire to jest bunjevačke divojke u Zomboru: Molim vas gospodine stavite ovo u novine, nekase savetuju divojke kakose triba vladati u crkvi, kad se lipo obuku, pa kad popa sveti sakramenat digne, a oni nećedu da kleknu da ne ukršu ruvo, a stari ljudi kažedu jim da kleknu, a oni još naruže stare ljude i ispsu ju što im kažedu da kleknu, već glede u momke, pa se smiju cirikaju. Pa to još nije sve, već nosu u crkvu kuduruze pa se bacaju na momke, na posletku mora jih jedan starešina posvitovat. Eto kakva je sad mladež. Kad idu u crkvu a onise povežu, pa nije jednu maramu već po dvi, pa nemož poznati kojaje mlada kojali je divojka. Zato neda gospodin Bog da rodi rana kada tako poštivaju. Što više, mladež sida u klupe, a stari moraju da stoje, tako i gospoje moraju stojati a mladi side. Molim vas premlogo gospodine stavite ovo u novine, nek se savetuju kad idju u crkvu, kako se valja vladati, znate gospodine da ja nebi to u novine davio, al kad sam otišo u crkvu svesumi potokom suze liale, kad sam to vidijo, šta to rade na svetom mistu? J. S.

NOVOSTI.

— **Njegovo Veličanstvo kralj** doće početkom Listopada u Peštu, di će za kratko vrime ostati i naskoro se u Beč povratiti. pisustvovaće na vižbanju Budimske i Peštanske, prosadske voj-ke.

— **Njez. Preuzvišenost banica barunika Rauch,** kao kuma zastavi 80. domobranske čete, darovala je momčadi te čete i 30 uhlanskom eskadronu povodom svetenje zastave (barjaka) 5 centi duhana.

— **U pruskoj-nimačkoj vojsci** takaje navala bolesti, da dosele 150,000 momaka za rat nesposobni ima, ovi misto triba popuniti, ali kako? — U svakom selu s zvonam kupe ljude i ako koji ne dodje čovik mladji od 45 godina, tog s 50 talira kazne. Isto tako s konjma rade, a ko koji gazda nedodje s konjma na označeno misto kazni se s 100 talira.

— **Iz grada Metz** od kako je obsadjen, pošta nemože ići. — Nu francuzisu se izumili, oni parokuglju pušte i u nju pisama naslažu. — Ovaka je jedna kod grada. St. Louis pala, u kojoj su 134. pisma našli — i dotičnima uručili.

— **Kako „Szabad Egyházu,“** javljaju u Subatici će izlaziti magjarske novine pod imenom Bačka; izdavaće g. Gyuka Radić učitelj u gymnasii.

— **Kako se glasa magjarski Sabor** neće se donle sazvat, dok se medju ratujućim prusah i francesah — mir ne uklopi.

— **Napridujemo.** U Rackevi jedno dite od 11 — 12 godina umolilo se u jednu gospodsku kuću na stan, pa kad su čeljad na večeru se izkupili — pod izlikom na polje izidje, i lipa dva konja odvede — u Pešti proda, onima dvojicim lopovma, koji su mu naputak dali — na sriću, pravde ruka ji već dostigla.

POGLED U VILAJET.

Favre Francuski vanski ministar — imo je već sastanak s g. Bismarkom pruskim cancellarom — i izminilisu mnenje o pomirenju, kojeg teško će biti ustanoviti, ako Prusi ne odustanu od želje: da u Paris unidju i tamo do popunjenja uslova zaostanu. Neutralni dvori — volili bi da ratujuće stranke medjusobno ove poslove obave — jel još i sad zebu: da se u razmiricu neupletu, koja bi se istom sabljom izpraviti dala. Jedan se Rus ako je istina — spravlja: da i oružom uzuzenje francuske prikrati.

Dakle može se obistiniti da su francuski republikanci već prije odlazka Thiersova s Rusi se dogovarali, i u nikoje sporazumljenje glede iztoka došli. Ovako bi Rusia opetovala rollu zadaću Francuske: koju je ova 1866. igrala — samo neka joj se na kraju ne obrati u tragaediu — žalostnu ko 1870. za francusku. Rus nije branio da se francuska potuče, da malko rogove uvuče, al nije rad da se komada — jel njemu triba jaka francuska — koju će ovaj poraz sklonitiom učiniti: da glede iztoka ako i nebi unišla u osnove ruske, barem na popust spremnia postane.

Oni koji su krune pogubili sve o tom sanjaju: da će ji jednoć opet naći. — Tako unuk Karle bivšeg Španjulskog Pretendenta — kako visti donasaju: nepristano svoju sriću pokušava. No da se ovim načinom istom njeve novce troše, to baš nebi jako škodilo, al se ovim putem i krv proliva, i španjulski narod kojem rad baš i tako nije srcu veoma prionio — vazda se uznemiriva. Dobro bi bilo toj visokoj gospodi uviditi: da je strašna grihota i jednog čovika život zato žrtvovati, da se odljuči tkoće gospodovati. Puci su već na toliko sazriali: da sebe više od stvari poštuju, i voljni su svoj život ne za osobu već samo za domovinu žrtvovati. Zaluda su dakle taki pokušaji, i nesluže za drugo, već samo da razbojnik spore. Svejedno ma ko gospodovao samo nekaje samouprava.

Nimci obkoljavaju Paris — i to se kolo sve bliže Prestolnici primiče — hoćel to grad tako stisnuti: da se stanovnici pridadu — ili će ovi taki duh izviti, daće se gvozdeni obruči nimačke vojske pokidati, to ćemo posli viditi, za sad biližimo: da bi po sav svit koristnie izpalo — da se nimci od Pariza odklone, na to bi valjalo državnikom nastojati, onda bi se istom pomirenje na čvrstom temelju osnovalo — drugčie ako bi se i sklopilo, čini nam se: da će ostati vrlo privrimeno. Austrijskog parlamenta točak opetje zapeo Česi neće da unidju a nimci sbog izostajanja česah malo što — neizadjoše. — Tribalo bi već uviditi: ako nema aristokratie, nema gospodujuće vire — još manje može biti take narodnosti, košto u drugom tako se i u tom jedino može sloboda izravnati — podaj svakom pod-

jednako — pa će pristat zavidnost — ako se nemožemo u jednoj kući sjediniti, uzidajmo svakom pojednu.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Dikoj vele da se u ovom ratu — koji se na francuskom zemljištu vodi, i naša sudbina odkrojava, no neće dugo trajati, i to će se morat pokazati, al da se s krasnog drveta naše lipe nade, mnogo novcoplodni grana po njem odlomile to osićamo. — Ništa ne manje to se može još naknadit, jel budeli se rat od svih stranah utaložio — budeli se još većma razgranato, Francuska i nimačka više je već izgubila i hrane i odila i vrimena, no što bi svojim proizvodom i snagom naknaditi mogla, dakle ufa-mose daće biti prodaja i litine i robe na stranu.

Pešta, 27. Rujna. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 70—80 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 45—55 n. tisansko, najb. tšk. 83 fnt. 4 f. 75—85 n. najb. tšk. 88 fnt. 5 fr. 50—60 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 4 fr. 75—85 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 5 f. 50—60 n. bačko. najb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 70—80 n. najb. tšk. 86 fnt. 5 f. 15—25 n. Raž tšk. 78—79—80 fnt. vrd. 3 f. 20—30 n.

Raja, 24. Rujna. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 4 f. 67 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 4 f. 57 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 3 f. 20 n. srd. 76 fnt. vrd. 3 f. 10 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 2 f. 73 n. srid. 75 fnt. vrd. 2 f. 63 n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. 13 n. srid. 63 fnt. vrd. 2 fr. Zob najb. 44 fnt. vrd. 1 f. 70 n. srid. 42 fnt. vrd. 1 f. 60 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 3 fr. 33 n.

NAŠA ČITANICA.

GAZDALUK.

Poljodilstvo.

Premda po mojim spisu nebi još na redu bilo o sitvi se razgovarat, ipak buduć je vrijeme za nju sasvim pri-spilo — ni mi je slobodno propuštati da prije svega koju o sitvi ne proshorim.

U poljodilstvu ridko bi bilo naći čovika koji se nebi s tim hvalio da on zna sijati, jel valjada umi zrno iz ruke bacati. A na koliko zavisi kakvoća žetve od načina sijanja, to uz svagdašnje izkustvo najrazgovitnie dokaziva ona stara poslovice — koja veli: kako tko sije tako će žeti.

Mudri ljudi su već to davno uvidili: da je sijanje različito, iz medju koji ono daje najobilniju žetvu, koje je najudesnie; mimo idjuć dakle rad koji sijanje predlazi, — prije svega treba rešiti pitanje. Dali je gusta ili ridka sitva plodnija? No na ovo nije moguće na jedan dušak odgovoriti — jel to zavisi od različnosti zemljišta, dapače i dobe usijanja — van vriemena, koje običaje i-mati svoj koristan ili škodljiv upliv.

Mudar i razuman gazda već i po izkustvu znade: da ranie manje, a kasnie više dapače i u isto vrijeme u dobru zemlju manje a u gorju više simena triba pri-goriti.

Al poklem i najrazumnii gazda nepoznavši uzroke ove različitosti u kolikoći simena, i nehotice može glavne pogriške počiniti valja nam ove odkriti; da na tud-joj, a ne na svojoj šteti učimo.

Svaka bilina ima svoj obilizen život, baš ko i živina, nedrugčie i čovik isti onda se liepo i zdravo razvija: kad se dobrom hranom pridržava. Nijeli istina da one krave

tele — koja se dobro hrani, friščie i kripkie raste, nego one koja na slami priživa, takeje i tele krljavo. Takodjer živina kad razte i goji se, sve veće i veće miesto zauzi-ma, — nedrugčie i bilina, koja se po svojim razvitku uz-množava — nu živini možemo po volji miesto ovećavat, što glede biline samo jedanput o sitvi možemo činit; zato je potribno da po razliki zemljišta gazda znade izmirit: koliko će u dobrom a i lošom zemljištu biline mista zau-zeti — uračunauć zajedno i njeno umnožanje, radi toga poklem se bilina u dobroj zemlji obilnie hrani, i uljied toga i većma spori, naravnoje: da će gazda u bolju zem-lju manje simena bacit, nego u lošu gdje nemože računat na umnožanje, već samo na razvitak iste jedne bi-line.

Nije slobodno dakle gazdi s pameti skinuti: da kod takih bilinah, koje se ne okopavaju, osobito valja paziti, da se toliko simena upotribuje, koliko želi zemlja: da bude izkljanom bilinom sa svim obuzumljena, praznog nije slobodno nimalo ostaviti, jel ćemo i stim manje žeti, a sdruge strane, gdi nije sime dobro posiano, tamo zlo iznikne, trnje i korov se naspori, što ne samo priči rad i poso, već i cinu pobie.

Što da se nesgodi valja u ranoj sitvi manje, a u kasnoj više simena upotribiti. To svaki zna da svaka bilina ko i živina triba vrimena za svoj razvitak, što god joj dakle više vrimena ostavljamo, s tim manje si-mena treba da u zemljište bacamo, jel ona bilina kojoj smo vrimena za ojačanje stekli, nadarilismo je kri-postju uzumnožanja, zato kod rane sitve simena će mo zaštediti.

Bačkaje kadgod po Bunjevca Šokca i Srbina bila Slavna!

U 90. Br. „Srbskog Naroda“ štijemo jedno pismo, koje obratja pozornost svoji bratjah na žalostno propadanje srbaljah po Bačkoj i Banatu. Pridmet silne važnosti — koji bi zavridio; da svakom slavianu u oči udari, i u ušima zukne, u srce dirne, da ne pristane dan i noć o njem se misliti, i ćutiti, ko o tom kako će mo tielo i dušu spasiti, ta kako izpražnjena mnoga miesta doka-zuju: tu se ne govori o manjoj stvari, već kako će mo se od narodne smrti spasiti, koja će nas sigurno dostići. Što se u tom članku o Srbih govori, to se od rieči do rieči u Bačkoj Banatu i Baranji o Bunjevcih i Šokcih razumi. U tom članku gdise tako istinito, propadanje naroda opisuje, pozivaju se učeni: da savituju po kojem bi se načinu ovom zlu doskočiti moglo.

Istinaje da o nami tamo nije spomene, dakle nebi bili pozvani: da ovaj pridmet razlašemo, stim manje: što hvala Bogu Srbi imadu lip broj svoji učeni i izku-šani bratjah, koji neće manjkati, s važni i cjeloshodni saveti priletiti. Al poklem je u ovom žalostnom glediš-tu Bunjevcah i Šokacah jedna sa Srbih sudbina — nemožemo odoliti: da koju o ovom pridmetu u naprid nereknemo, buduć nam je ozbilna nakana, dok se malko zanijan svit umiri, ovu važnu stvar obširno razmatrati i pritresati. I tako nam je mala nada da će se tko drugi

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 29-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

o nama postarati. — Jel žali Bože naši učeni — predaji takodjer nebi malen broj bio, u oči nam kažu : šta nam je briga o obstanku Bunjevaca, i Šokaca, samo neka se sačuva magjarska narodnost, na štosmo imali već sriću zabilježiti : da je to mala utiha i po magjare : jel gubitkom Bunjevca i Šokca ne bogati se Magjar već nimac. No mi se i ne bojimo magjara jel svojstva ovih dvajuh naroda, lako se znadu izjednati, već bojimo se od nimca, poklem uz njeg stoji 60 miliuna roda, — koji nas može kada mu je volja poplaviti, uz njeg stoji razumna nabožnost, uz njeg svestrana izobraženost — koja u ruki svojoj drži ključ blagajne duševna i tvarna blaga. Ipak u svem tomu nismo ovlaštjeni nimca kudit, već ga još moramo hvaliti.

Istina je da su prve polutine ovog stolitja s nama bez milosrdja obhadjali, al ne magjari, već hvaljeni nimci, jel kr. cesarska komara je u njevi ruku bila, pa ova je svojoj missii cjeloshodno u Bačkoj i Banatu, ne samo na pustare, već što je desetputa opasnije, u bivša sela nimce naseljivala, i od kuće do kašike sve jim u ruke davala. No mi se nemožemo na privilegie povlastice pozivati — al i nećemo, jel mi ustavnu slobodu više cjenimo nego najstarije privilegie — mi se polažemo na demokratsko zemljište, i svakom jednako pravo ostavljamo, baš košto to i nama iztraživamo, dakle i nimcima, radi čega na nji kao naše sudomrodnike nećemo kamen da bacamo.

Mi s našeg gledišta posli sponah urbarialski koje su i tilo i dušu u razvitku pričile, na prvom redu propasti uzrok baš u privilegiumih nalazimo — s kojima se oni, koji se imutka ili nauka dočepali, od svojeg roda odilili, i zato koda nisu od Bunjevca i Šokca rodjeni, nikad se više o njegovom napridku i razvitku nisu postarali. Ta poklem se jezikom od njeg raztavili, i ljubav svojeg roda su izkorenili, zato ni bol njegovu nisu osiđali, srića ako su se kadgod iz visine svoje na toliko spuštali : da su u svatovi u vrh čela sili.

Od kojeg naroda se raztave njegovi učeni, taj mora poginit, moželi tielo bez duše živiti, a duša narodnog tiela su učeni muževi, i ugladjena duha ženske.

Pokidajme dakle sve privilegije povlastice pojedini obitelih gdje koje nalazu, jel te su život narodni oslabljavale, i postavimo se na demokratski temelj, da se razvie u nami prava narodna ljubav, koja će osiđat ono što boli, što manjka, pa neće donle mirovat dok bolu lika, a nestašici naknadu nenadje.

Da propada narod to je žalibože nepobitna istina — al što propada to mora biti bolestno. Zdrav razum dakle nas siluje, da po liku podjemo.

Al gdje će mo ga naći? po našem mnienju ne na drugom mistu, i u drugoj stvari, nego tamo i u tom iz čeg drugi narodi erpe svoj razvitak i napridak.

Mi čovika nemožemo drugčie smatrati — već ka-

koj ga je ruka božja opravila, on ima dušu, ima tilo — podajmu dakle na ruku što mu treba duši i tilu, pa si spasio svoj narod.

Po ovim načelu mi dva mista znamo, iz kojih jedino može crpiti svaki narod svoje duševno i tvarno blagostanje. Tosu crkva i škula, no ni jedna ne tako, košto ji običajno poznajemo — već crkvu da tamo ne bude jedino ono obredno bogoštovje — koje osamljeno ne diše duhom života, već da se tamo tako razvija rieč božja, da se po njoj pamet čovičja provadja po svih posebni, obitelni i društveni odnošajih — a srce napoji medicom crpljenom iz sedam glavnih kriepostni zdenacah. A u škuli ne samo da se mrtva slova poznati uče, već pameti dade u ruke ključ mišljenja razmatranja — a nauka pokažemu sve ono što mu nebo i zemlja ponudjava, da mu život olakoti, i osladi — u crkvu dakle učene revne popove, al na to treba bogoslovia i kaka još bogoslovia, kojoj bi trebalo svećeniku sve ono u pamet i u srce uliti štoje lipo, dobro, i istinito na nebu i na zemlji.

U škulu učene uvižbane revne i svistne učitelje, dakle na sve strane učiteljišta. — Ako u take crkve i škole uvedete narod — i onima koji iz škole izidju knjige i novine pune razuma i čuvstva uručite — virujte : da će se narod od propasti oslobodit, on će onda uvidit : da je istina što sveto pismo govori, da tko hoće da jide mora da radi, uvidit će da se slovo ne samo izgovora već i piše i štampa, dakle znatiće : da valja dieu svoju-škulariti : da jim pamet neoostane tminam neznanosti zamračena, a srce diviačinom uparloženo.

On će uvižbat : da nije dosta znati steći već da valja umit i tečevinu zadržati.

Osvidočit će se da se neda steći i stečeno zadržat, bez kućevna reda i razložna uštedenja.

Osvidočit će se : da gospodar nemože obstanak svoj osigurati ako neće uz marvu — ovce i konje i zemlju orat i sijat, i budue da na to mora imat svoj alat i zanat zato će uvidit : da što više ore i sije toće više žeti, marvu lakše održati službenike i nadničare platiti, a da više zemljišta plugu nabavi — navest će se na to da se sa svoji sunarodnjaci dogovara, slaže, i sile ujedinjiva, da tako lakše u društvu kaku arendu dobiu — jel ova se bez jamstva sigurnosti neotvora.

A učeni će upoznat : da je ne samo onaj gospodar, koji pravosuđe obavlja, već likar, ličnik, mjer-nik, i svakovrstni technolog — dočim zanatlia — neće mislit, da je svit kod Subatice i Baje daskama prigradjen, pa će ji napast želja : da i dalje pogledaju, kako ljudi rade, i živu.

Napokon sviće izuti onu predsudu : da je Bog novčanu kesu samo židovu poklonio, da on svakom čovieku iz nje za skupu kamatu po volji dili, pa će razumiti : da košto želimo da bude u občini crkva, škula,

bolnica, sirotište, seonska kuća i svratište, tako je neobhodno u svakoj urednoj občini potreban veresinjski zavod, kojeg mi najboljina pod imenom štedionica poznajemo. I to zato: jel koliko ima ljudi — ne kažemo bogati, već samo taki: kojima forinta 10, 20, 100, 1000 danas i sutra netreba, već će jim valjada samo posli jednog dva tri ili 6 maseci trebat, radi čega bi jim veoma koristno bilo tako misto, kuda bi uložili svoje novce, da ji tati neodnesu, ili miševi neizgrizu, već kamatu donesu, tako ima svaki dan ljudi, kojimabi danas trebalo 5, 10, 20, i. t. d. for. al tkoće jim dati? No eto štedionica onaće od onog komu netribe primiti, i ovom tkomu triba dati, dakle znatiće: kuda da idje i onaj koji za vrime obiluje, i onaj koji za vrime magadi — i to uz javno očitovanu i poznatu kamatu, iz ruku zavoda — koji nevara niti se da varati.

Činil to narod — spasit će se, nečinil: sigurno je da će propast. Još koji dan, pa će ga ne magjar već nimac u grob odpratiti.

Pudarica Šokica.

Rujna zora čim zazori, Al Šokica skače gori: U vinograd brzo hiti, Gdi prirode slast joj piti.	Bez posla ti tude nije, Već iglicom sitno šije: Ona veze sitno plete, Od čvorakah nema štete.
Čvrkutanje slavulj ptice I pivanje pudarice, Tu se sljube jekom glasa U srid raja, — blaga časa!	Kroz vinograd često prodje, Nediraj mi čvorče groždje! Podvikuje čvorče hoj! Gdi je dragi sada moj?
Zlatno sunce čim bo sine, I Šokicu licem dirne, Ko slavuljka traži hlada U srid svoga vinograda.	Iz ručice igla pane, Iznenada dragi bane. Sladkim groždjem njega hrani, Što od čvorka dosad brani, —
Svilen kosu plete sitno, U stotine struke divno: Sitnim cvitkom to nakiti, Pre dok dragi k njoj dohiti.	A kad sunce već u večje, K odpočinku sladkom teče; A i cvrčak cvrkatati Počme vikati: zri, zriti.

I ona se kući spravlja,
Drugarici pismom javlja:
Hajdmo drugo, hajdmo kući,
Punim srcem pivajući. —
Vinogradu sretnu noć!
Sutra ćemo opet doć.

Bunjevac.

Slavenskoj slozi.

Oj od Boga slogo sveta Zaklinjem te Bogom živim: Kad ćeš jednoć k nam opeta Pogledati okom sivim — ? Nevidiš li bede, zla Slegnuta vrh slavskog tla?!	Mozga oko pozobalo! Ta kada ćeš prestat već Slavjansku mi slogu sjeć? — Bosna spava, — Srbstvo ča- mi, — Slovenija svedj se bori, — Dalmacija pobjedami, A Bugarska ratom gori, —
Oj nesloge sjeme kletu Jugoviće otrovalo, — Prokletstvo ti i deveto	

Ej Slavonio samo ti Sa Hrvatskom sužna si! Izrodicah kletu ognjište Tudji jaram dade vama; — Ej Hrvatsko vrime ište, Na osvist se trgni sama! — Narodnjaci! u naš krug, —	Da dopremo svi do svoga Sloge cilja mi napredno; Cilj nam jedan bratski sklād, Skupan, svet i složan rād! Sa prestola Višnji s neba Desnu pruža u tu slogu, Sloge Slavjan danas treba Pa se molmo svomu Bogu, Da dušmana Slavjan strē — Ustaj rode doba je!
Ej Bunjevci, braćo! slozi Ume, srca na pokrete! Ta u slozi ma ubozi Pletmo Slavi vince svete! Amo ruku rodu svom: Da nam živi rod i dom!	Devetnajsti naš ovo je Vik slobode, oj Slavjani! Š tog ljubavi, slavstvo! tvoje Zar neslogu da stamani: Nek se širi sloge plam Kud dopire slavski hram!
Od vjekovah u nemari Bez duševne paste hrane; Višnji Bog nas slogom dāri Na osvitu za Slavjane; Borbom svaki rod i kraj Brani mili zavičaj!	Poljak Čehu i Slovaku, Srb Hrvat i Slovincu, Bugarinu i Bošnjaku, — Svi bratinsku svom' prvencu Daju ruku, rode moj! Daju ruku, rode moj! Da prosine slavi tvōj!
Dunaj, Tisa, Sava, Drina, Vrbas, Mura, Kupa, Drava; Rha, Moldava pokrajina' Kuda ravjem hrli, splava — Od Triglava Balkanu Žurno slogu Slavjanu!	Ej Slavonci Dalmatinom, Hercegovci Crnogorcem — Banat-Bačke ravne sinom, I nadzemcem i pomorcem Svud, kud Slava krila strē Ruku slozi, — hora je!
Ej Bunjevci, — Šokci vrli Ponos Bačke i Banata, Sve vas brati, sve vas grli Ljubav Srbah i Hrvata' — Uz Slovaka braca svog, — Pomogo vam dragi Bog!	Kolom sloge, slavski rode! 'Kol prvakah narodnosti' Um i srce nek te vode Sveslavenskoj budućnosti, Tvoje nebo, tvoj svemir Prid tobom je na izbor!
Za sve jedan, — za jednoga Borimo se svi zajedno,	

Ej od Boga slogo sveta!
Zaklinjem te Bogom živim:
Pogledj sritna k nam opeta
Slave majke okom sivim
Da izčeznu bede, zla,
Već jednoć sa slavskog tla!

Blaž.

Suze ljubovnika.

Suzice gorke moje,
Primi draga za tvoje;
Tebe radi sam ih livo
Brez da sam te ja celivo.

Ni kriv ni dužan sam ih ronio
Tugu, nevolju, sram sam podnio.
Sadi jih u nidra bila tvoja,
Zalivaj ričma: „Uvik sam tvoja.
Zbog tebe nemam više pokoja
Uzrujana su sva čustva moja,
Jer i terpim i čekam beznadno
S pridragim mojim, mojim zajedno!“

F. R. K—k.

Dobrota i ružnost vina.

Dobro starina o groždju kaza,
Kad no ga gvoždju slična pokaza.

Jer pitje grihe velike čini,
 Pijancem Bože pamet prosini!
 Lik je u vrime i zdravlju vodi,
 Pružen u nevrime, čokot škodi,
 Vino lice ruži, grabi mladost,
 I potiče smrt na svoju dužnost.
 Žutenica, groznica i vertoglav,
 Porodjaj su vina i nosoplav. —
 Slabim vino piti ličnik brani,
 Jer je otrov i skeršitelj dani;
 Neg u suprot pripisuje vodu,
 Još i kupke gdi su im na zgodu.
 Reč ćeš morda: „vino ljudi piju,
 Serce svoje hladno da u griju,
 Vrila pako sve druge živine!“
 Virujem ti — riči su starine,
 Ali priznaji ovu istinu:
 Da pijanac pridstavlja živinu.
 Venus ¹⁾ snagu slabi, Bahus ²⁾ oči,
 Zar to stari Ovid ³⁾ nesvidioči?
 Težina jezika, uma tupost,
 Bahove dobrote jesu milost.
 Tko njega slidi i Venus drolju,
 Na dobra dila izgubi volju.
 Neljubi Baha i njegva druga,
 Ter se neplaši sto hudi tuga.
 Sve tajne tira ljubav spovidat,
 I vino sebe nastoji prodat.
 Noć, ljubav, vino, zloče je sime
 I ružni požuda teško brime.

Fr. Roberto Kauk.

SLOVNICA.

O pravopisu bunjevačkom.

(Odgovor na član: „O bunjevačkom jeziku“.)

Člana „O bunjevačkom jeziku“ u 16. broju častnog ovog lista pisana jezik, takije ugodan, umiljat, lako tekući, skladan i od svake ljage čist, i lipe misli tako dragim učinjahu toga člana, da nisam se mogao strpiti da ga više puta nepročitam, i tako iz njega više i više naslade primim; i sad su opet sladkim razkošom pribivali oči moji, pribivala um moja nad njega, da me na novo prijatno, sladko zabavlja. Al baš zato i s tim neprijatnije uspih čini na dušu onog, tko stvar, baceć cvitjom narešenu koprenu, u svojoj sbilji običava gledati i u dubljinu njenu se sidje, s ostrim svojim umom, neprijatni velim, čine uspih one pojavljajuće, nenajpravije tvrdnje, iz kojih jednu il drugu, osobito one, koje se iz daljeg il iz bližeg na moj član potežu, nemožem nezabilježiti: da tko ne dodje na onaj misao, da se iz vanskog nepobitno može i o nutarnjem suditi. Tajit se nemože, da u rečenom lipom članu više takih misli i osobito jedna taka misao ima, prid kojom ću se uvijek pokloniti. Nego pridjimo na stvar!

U prvih ričih opetuje častni pisac moju jednu tvrdnju: „Veli on odmah u početku svog predmeta, da lista ovoga nije najstrožji nalog razvijati književnost slavnoga našega jezika.“ Te doda: „Jamu odgovorim.“ Stanimo kod ovih zadnjih riči. Ne zahtiva se oštra um da tko iz ovih riči izvodi, da će pisac u slidećim svojim prozboru sa svim protivnu tvrdnju staviti, istinitost njenu doka-

¹⁾ Venus bila je kod Rimljana božica ljubavi i lipote.²⁾ Bahus bio je kod starih bog vina i pijanstva.³⁾ Ovid bio je glasoviti rimski pesnik.

zati, pa tako moju tvrdnju iz temelja izbaciti i sa svim pobiti. Pravo to čeka ne manje u društvu filosofie na oštrije mislenje naučita, kao i po samoj stazi narave hodaćuća um. Ako pak gosp. pisac to hoće, onda ja opetujem moju tvrdnju, i isto opetovano tvrditi nedvojim; jer s ma koje strane smatram stvar, uvik na to isto osvidiočenje dodjem. Ja sam barem s moje strane u onim uvirenju, da će kao dosad, tako i odsad uredništvo ustanoviti i očitovati najvišnji, najstrožji i druge naloge svog lista a na nikakvi način pišči.

Uredništvo u 14. broj ovog cinjenog lista, gdi na 91 str. dosta čisto, dosta jasno i s riči od sunca svitlijima izrazi svoj misao, kad od riči do riči ovo piše na rečenom mistu: „Na poštovanom licu mojih štovanih čitatelja štijem: na što to (t. j. slovnica) u jednom pučkom listu? Pravo imate, nikad ni na kraj pameti neimalh to — al okolnosti nas siluju, da i to činimo, što nam nije po volji.“ Tribam li još jasniji dokaz, koj bi moju tvrdnju jače čuvao i branio; velim, da nemoram dalje ići, kad je i uredništvo, od koga se ovo osobito stoji uz mene.

Al to isto zaktiva i narav stvari, jer nemože se tajiti, da je ovog plemenitog lista ukupan cilj, narod bunjevački u najnuždnijih stvarih za dosta prosvitliti, i umirajući jezik, — vrhu kojeg su valda već počeli gdi-koji smrtnu pismu pivati, i smrtnim zvonom zvoniti — spasiti, što je pripoštvo. urednik takodjer više puta manje više otvoreno izrekao. Ako je pak razgovor o sačuvanju jezika od toli žalostne propasti, onda se o razvijanju točnijim slovnice divaniti nemože, što već višlju izvrstnost pokazuje i znači, barem razgovor nemože biti u onim smislu, koja bi neobhodnu potribnost zapovidala, kao što iz tvrdnje Gosp. Vuk—o—ća slidi. Ovo dulje s dokazi iz historije razmotanja raznih jezika uzetima pokazati, velim, da je suvišno jer u istorii svakog jezika i svake književnosti možemo štiti, da kad je ova, uživajuć svetu mir, daleko od svake veće pogibelji, već lipo cvatila, samo onda se počelo razvijanje filologie; dapače imatkih jezika, od kojih će svaki kazati da je za cilo izobraženi jezik, pa ipak nije još sva, osobito o pravopisu, pravila u slovnici utemeljio. Pamtimo još jedan put dobro da ja uvik samo bunjevački jezik držim prid očima. — „Ja mu odgovorim“ Kod ovih riči će svaki, kao što sam već spomenuo, mojoj tvrdnji sa svim protivnu tvrdnju čekati, i to pravo; jer to zapovida um: al čitajmo taj član dalje i vidit ćemo da častni gosp. pisac nije rečenu, od uma zapovidjenu, mojoj protivnu tvrdnju stavio, već hotje da pokaže, da je potribno i filologiu, književnost u ovih novinah razvijati, što bi i moj misao, jer da tu potribnost nisam bio vidio, nebi o toj stvari ni jednu ričicu pisao bio, dalje da potribno nebi bilo, urednik poklem je prostora u tim listu i tako veoma malo, za cilo nebi bio u svoj list, kao nepotribnu stvar, primio. Poklem sam pak potribnost te stvari i ja providio, a i uredništvo pripoznalo, suvišno je bilo mnogo to dokazati. Najviše se pak čudih, što se baš ta moja tvrdnja nije gosp. piscu dopala, i što je baš tu pobiti htio, koja je tako slučajna u mom članu, kao rič: „Pilat“ u „Virovanju.“ I jer je ta moja jednostavna izreka prid gosp. Vuk—o—ćom nezgodna bila, želiosam ju malo dulje prozboriti; ali mi je s druge strane žao, što sam se kod te valda ne najzanimivije stvari toli dugo zadržao, s tim većma, jer sad u drugih moram kraći biti.

Nemožem, da s najlipši pohvali neopetujem onu uznositu misao, koju je gosp. pisac pomenuo, misao sje-

đinenja. Sjedinita kripost podigne kraljestva, dok nesklada k svačemu se razvalinama približava; sjeditu volju i dilovanje s jedinitom kripostom urodito svagdi čudna sjajnost i sjajna slava obkoli, dok nesloga u strasan, nemil grob vodi. Zato sjeditom snagom, sjeditom kripostom! Al kako se možedu kriposti sjediti? Ja barem to držim, da sjedinjenje samo onda može postati, ako se svakog u sjedinjenje zvanog člana privoljenje iziskuje i dobije, ako se za sjedinjenje i izvođenje cilja sjedinjenja taka iznadju sridstva, koja su kadra želji i zahtivanju dosta učiniti, pa i pripravi su tu želju izpuniti.

Ako književnost našeg jezika sjajno izobraziti želimo i nju kadgod na visokim stepenu slave i sjajnosti lipo svitliti, hoćemo da vidimo, onda nam se valja, onda moramo se sjediti, moraju se sve bratinske jezike sjediti. Tko da sjedini naše bratinske jedne krvi, jedne duše jezike? To veliko dilovanje je već počeo Hrvat, i želimo mu u tomu svitli napridak. Ako se dakle žuri ove bratinske jezike sjediti, onda nek nastoji taka sridstva iznaći, koja s jedne strane ne uvrdjaju prava toli blizo srodnih jezika, s druge strane pak nek dosta učini zahtivanju pomenutih jezika i želju njevu nek izpuni.

Gosp. Vuk—o—ć veli, da je filologia hrvatska taka pravila donela, koja mora i bunjevački jezik upotribovati. Ljubezno i radosno će moji primiti, i u nikojim smislu i molimo, da mi nam dadu, — ako mi, koji smo, tajiti nemožemo, nisko u izobraženju jezika, nebi mogli naći — koja kao druge bratinske jezike, tako i prava bunjevačkog jezika neuvrdjaju i s druge strane iz narave jezika istog tekuća zahtivanja nekvare. Takva pravila će mo zagrliti i radovat će mo se izkrnimi grudi, što smo se u književnosti sjedinili, i stim sjedinjenjem sladko će mo moći ufati dičnu, sjajnu književnost, koja će nam posle svima na slavu biti.

Mislim barem i ufam se, da svaki bunjevac tako misli, kao ja. (Slidi.) M. P.

Braći zemljodilcima.

Po najnovijem sustavu u Švajcarskoj sgotovljene, a kod nas usaršene vršionice (mašine za vršenje) mogu se po izvornoj cini samo kod dolipodpisanog društva dobiti.

Svojestvo ovi vršionice slideće je: Po učinjenoj probi možese u ovo vrime na dan sa četir čovika ili ženska i dvoje dice pokraj dva sridnja konja do 70, a na dužem danu i do sto krsta ovrći, dva jača konja olako sav poso obavljaju.

Stroj ovi vršionice vrloje prost tako, da ji svaki po malom uputstvu namistiti i udesiti može, a poso je na njima vrstan, od čistog čelika prve kakoće sgotovljen koga ni jedna druga tvorinara dati nemože.

Cina je mašine zajedno s alatom: u Pešti 420 for. — u Segedinu 430 for. u Novom-Sadu i Starom-Bečeju na agenciju postavljena 440 fr. s izbacivanjem slame na stranu (bez čega može biti) 50 fr. više.

Ovakovih vršionica još do danas u Ugarskoj nema i pošto su vrlo proste, to su za sridnje gazde zaista i najprobitačnije.

Svaki, koji bi želio ovakovu vršionicu imati, neka

se odma obrati na podpisanog društvenog odpravnika sa kaparom od 50 fr. od kud će ju za 8-dana moći dobiti. — Zaostatak kupovne svote polaže se, kad se vršionica primi; — po okolnostima moći će se u plaćanju i nike olakšice učiniti. — Ko može 20 dana pričekati dobi će sa 40 fr. jeftinie.

Posredstvom istog društva mogu se savršene parne vršionice od 4, 6, 8, i 10 konja snage pod probitačnim uslovima i umjerenoj cini pouzdano dobiti; — osim toga u stanju je podpisato društvo sve druge zemljodilske sprave sa jamčevinom po fabričkoj cini nabavljati.

Ove naše opisane i preporučene vršionice (mlatilo) imaju i tu prid svih drugih dosad poznatih mlatilah prednost, što ona sbog nepogodnog sklada teško se kretju najskole u ovako vlažno vrijeme, i kada tvorinar veli daje na 4 konja ustrojena vršionica, onda ćeš morat sigurno na osam se pripraviti, pa još tima više jednog priko nedilje prigroriti.

Dalje drugi tvorinari uspjev ovećavaju, kad svoje vršionice nukuju — dočim mi toliko obećajemo što svaki poljodilac može dostići, t. j. 70 krsti na dan — kada smo sigurni da višt radinj i 90 a na litnjem danu i 120—140 može ovrći.

Nije drugčie ni sa sećkanicom (Hückerlings mašchine) vele da je mogu rukovoditi dva čovika — dopuštjamo jedno pol sata — al posli će odbići, i nikaki nadničar neće se je prihvatiti, dočim onaj koji kupi našu vršionicu ima pravu i za rukovodjenje sećkanice, koja ipak mora od nas biti nabavljena, jel druga bi morala se priustrojiti. Cina se malko prominjiva s bog nestalnosti vrline srebra.

Sve naše poljodilske Sprave izdaće se skoro naslikane. — Stovarišta po svoj prilici bitiće u Pešti Beču, osim ovi namiestići se po omanjih naši gradovih — tako da ji okolina može što lakše nabaviti.

Za sad glavno odpremništvo je kod **J. Manojlovića u Sz.-Tamás** kuda valja pisma i naručbine upravljati kao društvena odpravnika.

Jovo Manojlović.

Književnost.

Naši poštovani čitateljah pozornost svraćamo na krasne dvi knjige našeg slavnog pjesnika Ilie Okrugića, jednaje izišla pod imenom **Sačurica** i **Šubara** ili **Sto za Jedan** — u štamparnici Platonovoj u Novom-Sadu s Latinicom i s Cirilicom — a druga se sad naglasuje:

Posestrimstvo ili Smrt Alije Boića Age zemunskog.

Dilo povestničke znamenitosti u osam pivanja.

Zeli izdat **Ilja Okrugić Sremac**. Knjižicije cina 50 nov. Izneće 6 ili 7 tabaka. Svaki sakupitelj jedanejstu dobiva zabadava, knjiga će se razlati „Mit nachnahme“ u Petrovaradinu.

Na bavljanjem ovaki knjigah, sebi koristnu zabavu i pouku pripravljamo — i duhu slavianskom krila okripiljavamo.

Najnovije.

Samoje jedan glas održao carevinsko viće u Beču. Hopfenje s 131 glasom za Predsidnika odabran.

Francusko ravnateljstvo nije u Toursu sigurno moraće u Limoges primistit se.